

BANKA KREDİLERİ EĞİLİM ANKETİ

VERİ YÖNETİŞİMİ VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ANKETLER VE ENDEKSLER MÜDÜRLÜĞÜ

2022 4. ÇEYREK

Yönetici Özeti

Bankaların 2022 yılının son çeyreğine ilişkin değerlendirmeleri ile 2023 yılının ilk çeyreğine ilişkin beklentilerini içeren Banka Kredileri Eğilim Anketi sonuçları incelendiğinde⁽¹⁾,

2022 yılının son çeyreğinde, bankaların genel olarak işletmelere kullandırdıkları kredilere uyguladıkları standartları sıkılaştırdığı görülmektedir. Alt kırımlar incelendiğinde, küçük ve orta ölçekli işletmelere verilen krediler ile kısa vadeli kredilere uygulanan standartların aynı kaldığı gözlenirken, diğer işletme kredi türlerinde sıkılaşma olduğu görülmektedir. 2023 yılının ilk çeyreği için bankaların beklentisi, küçük ve orta ölçekli işletmelere verilen krediler ile kısa vadeli kredilere uygulanan standartların aynı kalacağı, diğer işletme kredi türlerinde standartların sıkılaşmaya devam edeceği yönündedir. Yılın son çeyreğinde, konut kredi türünde uygulanan standartların sıkılaşmaya devam ettiği, taşıt ve diğer bireysel kredi türlerinde ise standartların aynı kaldığı görülmektedir. 2023 yılının ilk çeyreği için beklenti, tüm bireysel kredi türlerinde standartların aynı kalacağı yönündedir.

Anket sonuçları kredi talebi açısından incelendiğinde, yılın son çeyreğinde küçük ve orta ölçekli işletmelere verilen krediler, kısa vadeli krediler ve Türk Lirası cinsinden açılan kredilere olan talepte artış gözlenirken, büyük işletmelere verilen krediler, uzun vadeli krediler ve yabancı para cinsinden açılan kredilere olan talepte azalış gözlenmektedir. 2023 yılının ilk çeyreği için beklenti, yabancı para cinsinden açılan kredi türünde talebin azalmaya devam edeceği, diğer işletme kredi türlerinde ise talebin artacağı yönündedir. Yılın son çeyreğinde konut ve diğer bireysel kredi taleplerinde artış, taşıt kredi talebinde ise azalış olduğu gözlenmektedir. 2023 yılının ilk çeyreği için beklenti, konut ve taşıt kredi türlerinde talebin artacağı, diğer bireysel kredi türlerinde ise talebin azalacağı yönündedir.

Bankaların fon sağlama imkânlarının gelişimi incelendiğinde, 2022 yılının son çeyreğinde yurt içi ve yurt dışı fonlama koşullarının sıkılaşmaya devam ettiği görülmektedir. 2023 yılının ilk çeyreği için beklenti, yurt içi fonlama koşullarında bir miktar gevşeme olacağı yönünde iken yurt dışı fonlama koşullarında sıkılaşmanın devam edeceği yönündedir.

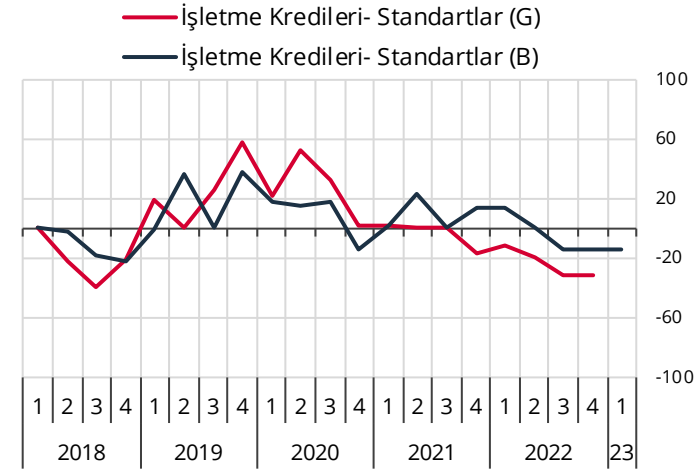
⁽¹⁾ 2022 yılının dördüncü çeyrek dönemine ilişkin Banka Kredileri Eğilim Anketi, 12 – 23 Aralık 2022 tarihleri arasında uygulanmıştır.

I. Kredilere Uygulanan Standartlar

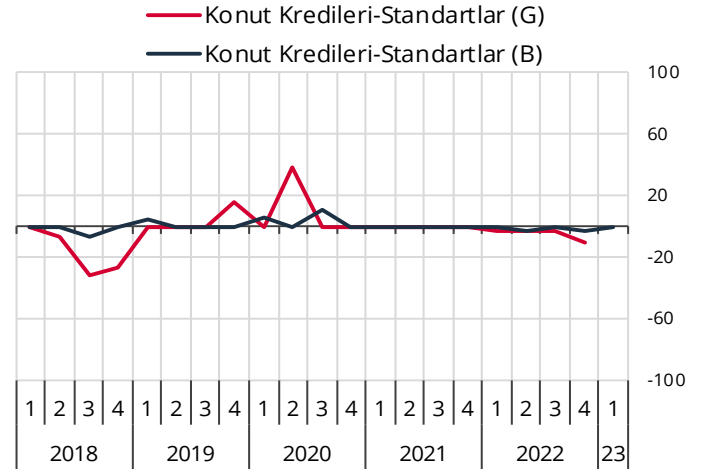
2022 yılının dördüncü çeyreğinde, bankaların genel olarak işletmelere kullandırdıkları kredilere uyguladıkları standartları sıkılaştırdığı görülmektedir. Alt kırımlar incelendiğinde, küçük ve orta ölçekli işletmelere verilen krediler ile kısa vadeli kredilere uygulanan standartların aynı kaldığı gözlenirken, diğer işletme kredi türlerinde sıkılaşıma olduğu görülmektedir. Fon maliyetleri ve bilanço kısıtlamaları, rekabet baskısı ve risk algılaması standartları sıkılaştırıcı yönde etkileyen faktörler olmuştur. 2023 yılının ilk çeyreği için bankaların beklentisi, küçük ve orta ölçekli işletmelere verilen krediler ile kısa vadeli kredilere uygulanan standartların aynı kalacağı, diğer işletme kredi türlerinde standartların sıkılaşımaya devam edeceği yönündedir (Grafik 1).

Yılın son çeyreğinde konut kredi türünde uygulanan standartların sıkılaşımaya devam ettiği, taşıt ve diğer bireysel kredi türlerinde ise standartların aynı kaldığı görülmektedir. Tüm bireysel kredi türlerinde fon maliyetleri/bilanço kısıtlamaları ve risk algılaması standartları sıkılaştırıcı yönde etkileyen faktörler olmuştur. Konut ve diğer bireysel kredi türlerinde standartları gevşetici yönde etkileyen faktör bulunmazken, taşıt kredilerinde rekabet baskısı standartları gevşetici yönde etkilemiştir. 2023 yılının ilk çeyreği için beklenti, tüm bireysel kredi türlerinde standartların aynı kalacağı yönündedir (Grafik 2, Grafik 3 ve Grafik 4).

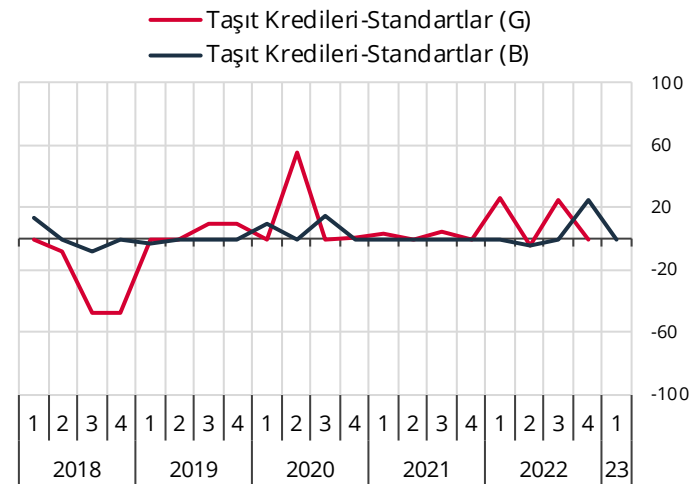
Grafik 1. İşletme Kredileri için Standartlarda Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

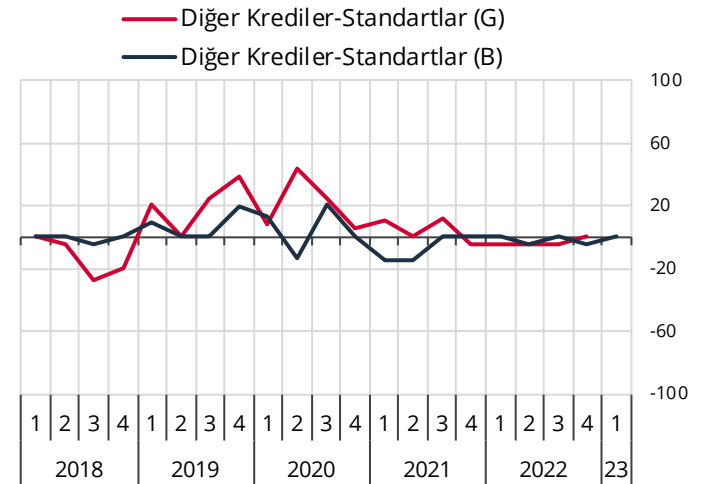
Grafik 2. Konut Kredileri için Standartlarda Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

Grafik 3. Taşıt Kredileri için Standartlarda Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

Grafik 4. Diğer Bireysel Krediler için Standartlarda Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

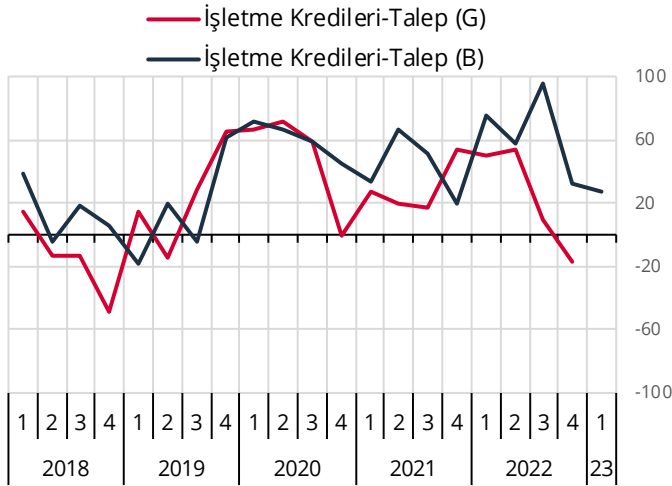
(*) "Gerçekleşme (G)" anılan dönemde standartlarda meydana gelen değişimi, "Beklenti (B)" ise ilgili dönem için bankalar tarafından beklenen değişimi ifade etmektedir. (>0; Gevşetme, <0; Sıkılaştırma)

II. Kredi Talepleri

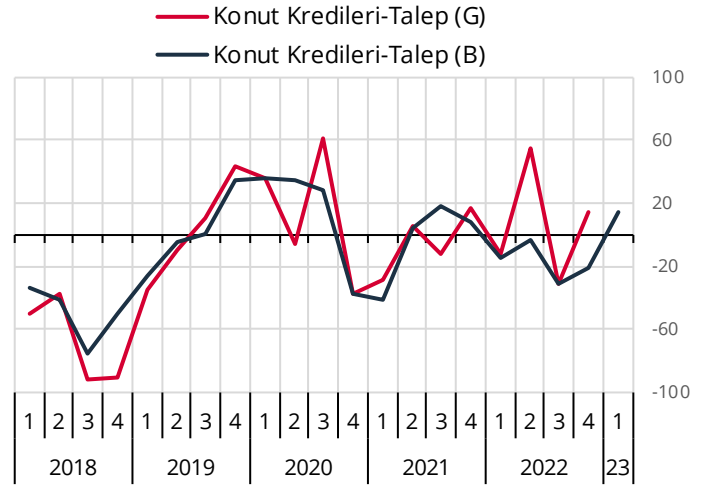
İşletmelerin banka kredilerine olan talebi incelendiğinde, yılın dördüncü çeyreğinde küçük ve orta ölçekli işletmelere verilen krediler, kısa vadeli krediler ve Türk Lirası cinsinden açılan kredilere olan talepte artış gözlenirken, büyük işletmelere verilen krediler, uzun vadeli krediler ve yabancı para cinsinden açılan kredilere olan talepte azalış gözlenmektedir. Krediler üzerindeki vergi ve benzeri yükler talebi en çok azaltan faktör iken, alternatif finansman kullanımı talebi en çok artıran faktör olmuştur. 2023 yılının ilk çeyreği için beklenti, yabancı para cinsinden açılan kredi türünde talebin azalmaya devam edeceği, diğer işletme kredi türlerinde ise talebin artacağı yönündedir (Grafik 5).

Yılın son çeyreğinde konut ve diğer bireysel kredi taleplerinde artış, taşıt kredi talebinde ise azalış olduğu gözlenmektedir. Konut kredilerinde konut piyasasına ilişkin beklentiler, diğer bireysel kredi türünde ise finansman ihtiyaçları talebi artırıcı yönde etkileyen en önemli faktörler olmuştur. Taşıt kredilerinde ise bütün faktörler talebi azaltıcı yönde etkilemiştir. 2023 yılının ilk çeyreği için beklenti, konut ve taşıt kredi türlerinde talebin artacağı, diğer bireysel kredi türlerinde ise talebin azalacağı yönündedir. (Grafik 6, Grafik 7 ve Grafik 8).

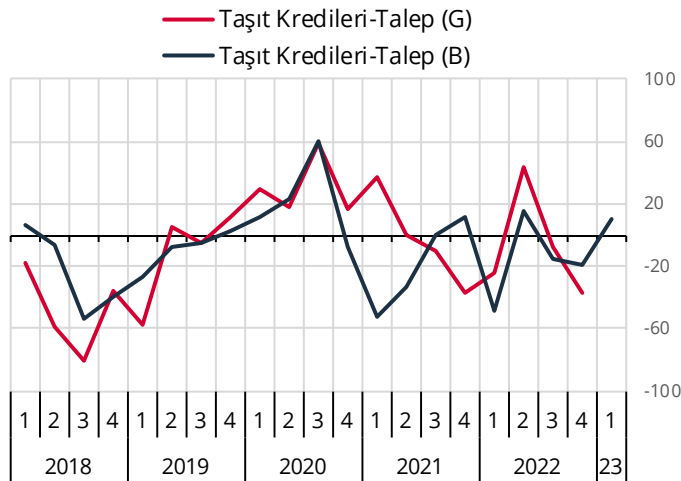
Grafik 5. İşletme Kredileri için Kredi Taleplerinde Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

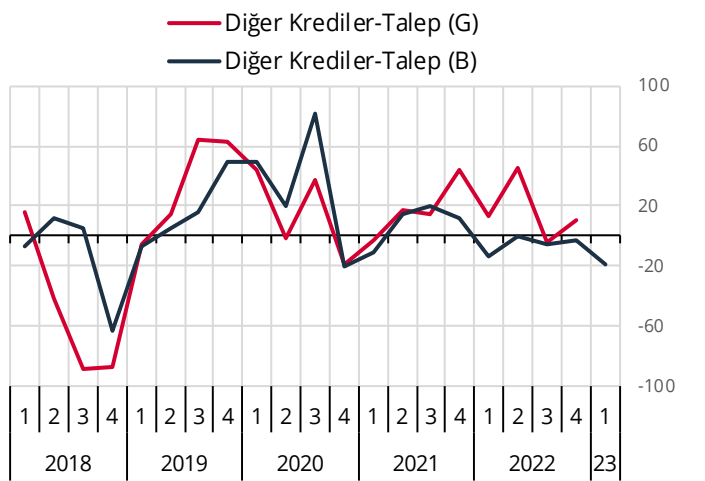
Grafik 6. Konut Kredileri için Kredi Taleplerinde Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

Grafik 7. Taşıt Kredileri için Kredi Taleplerinde Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

Grafik 8. Diğer Bireysel Krediler için Kredi Taleplerinde Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

(*) "Gerçekleşme (G)" anılan dönemde kredi taleplerinde meydana gelen değişimi, "Beklenti (B)" ise ilgili dönem için bankalar tarafından beklenen değişimi ifade etmektedir. (>0; Artış, <0; Azalış)

III. Kredi Koşul ve Kuralları

İşletmelere kullandırılan kredilere uygulanan koşul ve kurallara bakıldığında, ortalama krediler ve daha riskli krediler üzerindeki kâr marjının azaltıldığı gözlenmektedir. Faiz dışında alınan ücret ve komisyonlara ilişkin koşul ve kurallar gevşetilirken, diğer durum ve şartlara ilişkin koşul ve kuralların sıkılaştırıldığı görülmektedir.

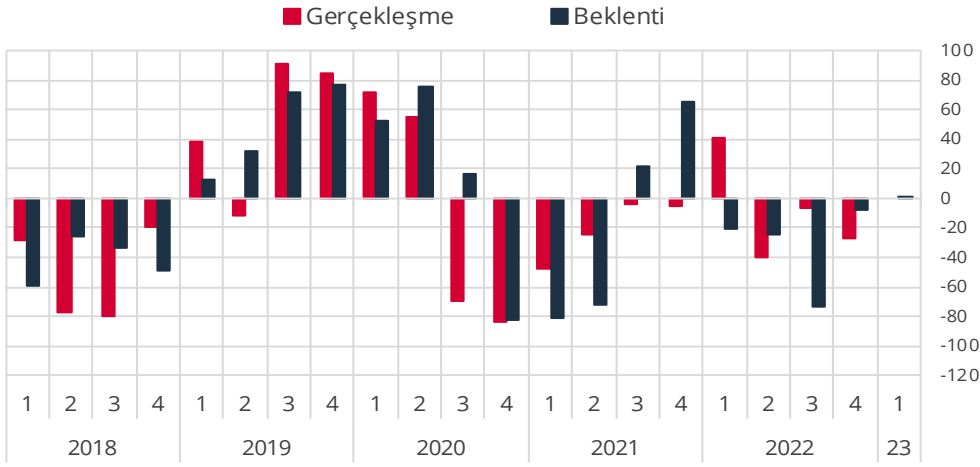
Bireysel kredilere uygulanan koşul ve kurallar incelendiğinde, ortalama krediler üzerindeki kar marjının konut kredilerinde artırıldığı, taşıt ve bireysel kredilerde azaltıldığı gözlenmekte, daha riskli krediler üzerindeki kar marjının ise taşıt kredilerinde artırıldığı, konut ve diğer bireysel kredilerde azaltıldığı görülmektedir. Teminat ihtiyacı ve vadeye ilişkin koşul ve kurallar bütün bireysel kredi türlerinde sıkılaştırılırken, faiz dışında alınan ücret ve komisyonlara ilişkin koşul ve kuralların tüm bireysel kredi türlerinde gevşetildiği görülmektedir.

IV. Fonlama Koşulları

Bankaların fon sağlama imkânlarının gelişimi incelendiğinde, 2022 yılının dördüncü çeyreğinde yurt içi ve yurt dışı fonlama koşullarının sıkılaşmaya devam ettiği görülmektedir. Yurt dışı fonlama maliyeti ve diğer koşul ve kurallar, yurt dışı fonlama koşullarını sıkılaştırıcı yönde etkilemiştir. 2023 yılının ilk çeyreği için beklenti, yurt içi fonlama koşullarında bir miktar gevşeme olacağı yönünde iken yurt dışı fonlama koşullarında sıkılaşmanın devam edeceği yönündedir (Grafik 9 ve Grafik 10).

Grafik 9. Yurt İçi Fonlama Koşullarında Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

(>0; Gevşeme, <0; Sıkılaşma)

Grafik 10. Yurt Dışı Fonlama Koşullarında Değişim Bildiren Bankaların Net Yüzde Oranları

(>0; Gevşeme, <0; Sıkılaşma)

